

CHƯƠNG TRÌNH DỊCH Chương 4. Phân tích cú pháp Thuật toán LR

TS. Phạm Văn Cảnh Khoa Công nghệ thông tin

Email: canh.phamvan@phenikaa-uni.edu.vn

Nội dung

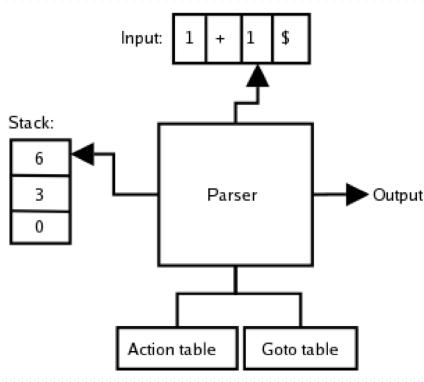
- 1. Bộ phân tích kiểu gạt-thu (shift-reduce)
- 2. Máy phân tích cú pháp LR
- 3. Xây dựng bảng PTCP
- 4. Đánh giá về LR
- 5. Bài tập

- ☐ Cách làm việc xuất phát từ việc quan sát hoạt động của phân tích bottom-up
- ☐ Bắt đầu từ nút lá phải nhất
- ☐Thu gọn dần về nút gốc
- ☐ Chỉ 2 kiểu hoạt động chính:
 - Ogat (shift): lấy kí hiệu tiếp theo.
 - Thu (reduce): thu gọn nhánh thành một kí hiệu trung gian.

- Là một dạng automat làm việc theo bảng phương án (đã được đề cập tới trong bài trước)
- ☐ Vấn đề: xây dựng bảng phương án như thế nào
 - O Khi nào thì shift
 - Khi nào thì reduce
 - Còn hoạt động nào khác?
 - O Có trạng thái bị tranh chấp?
- ☐ Hoạt động của stack ra sao?
- ☐Ý nghĩa các trạng thái của máy

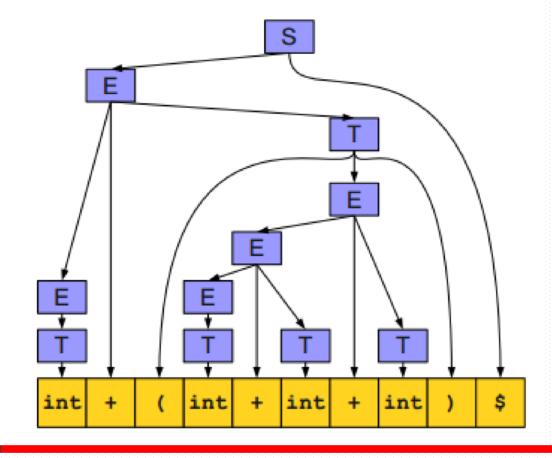

Grammar:

$$S \rightarrow E\$$$
 $E \rightarrow T$
 $E \rightarrow E + T$
 $T \rightarrow int$
 $T \rightarrow (E)$

$$int + (int + int + int)$$

Grammar:

$$S \rightarrow E$$
 $E \rightarrow T$
 $E \rightarrow E + T$
 $T \rightarrow int$
 $T \rightarrow (E)$

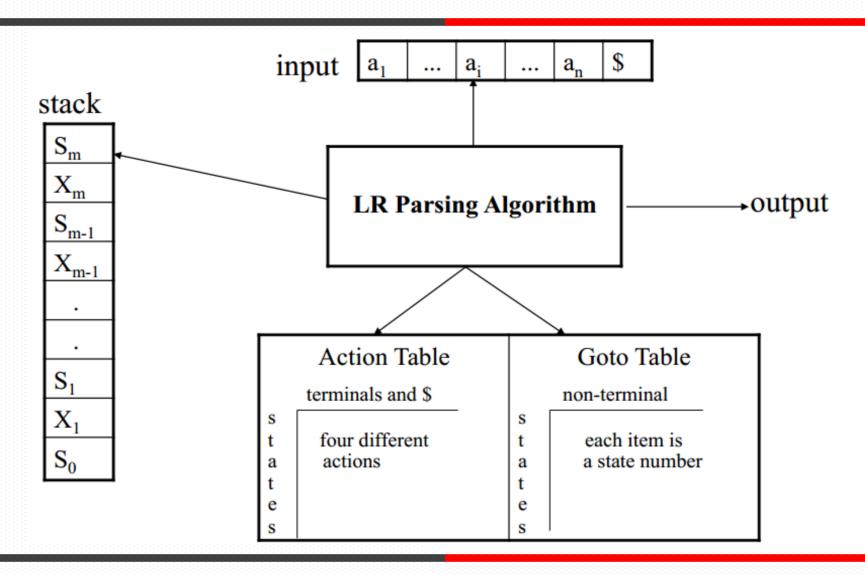
Grammar:

$$E \rightarrow E + T|T$$
 $T \rightarrow T * F|F$
 $F \rightarrow (E)| id$

Bottum-up parsing of id + id * id

Left substring	Right substring	Action
\$	id + id * id\$	Shift
\$id	+id*id\$	Reduce by $F \rightarrow id$
\$ <i>F</i>	+id*id\$	Reduce by $T \rightarrow F$
\$ <i>T</i>	+id*id\$	Reduce by $E \rightarrow T$
\$ <i>E</i>	+id*id\$	Shift
\$ <i>E</i> +	id * id\$	Shift
E + id	* <i>id</i> \$	Reduce by $F \rightarrow id$
\$ <i>E</i> + <i>F</i>	*id\$	Reduce by $T \rightarrow F$
E + T	*id\$	Shift
E + T*	id\$	Shift
E + T * id	\$	Reduce by $F \rightarrow id$
F + T * F	\$	Reduce by $T \rightarrow T * F$
E + T	\$	Reduce by $E \rightarrow E + T$
\$ <i>E</i>	\$	Accept

- \square Stack lưu một chuỗi $s_0 X_1 s_1 \dots X_m s_m$ trong đó
 - \circ s_m nằm trên đỉnh Stack.
 - \circ X_i là một ký hiệu văn phạm, s_i là một trạng thái tóm tắt thông tin chứa trong Stack bên dưới nó.
- ☐ Máy phân tích LR là một cặp (STACK, INPUT)
 - \circ Trạng thái ban đầu $(s_0, a_1 a_2 \dots a_n \$)$
 - \circ Trạng thái trung gian $(s_0X_1s_1...X_ms_m, a_ia_{i+1}...a_n\$)$
 - \circ Trạng thái kết thúc thành công $(s_0Ss_1,\$)$

☐Bảng phương án gồm 2 phần

- O Bång action: ACTION[s, a]:
 - Với s là một trạng thái và a là một kí hiệu kết thúc (terminal).
 - Giá trị trong bảng chỉ có thể là 1 trong 4 hành động gạt (shift), thu (reduce), nhận (accept), lỗi (error).
 - 1. shift s: đẩy s, trong đó s là một trạng thái.
 - 2. **reduce** $A \rightarrow \beta$: thu gọn bằng luật sinh $A \rightarrow \beta$.
 - 3. accept: Chấp nhận
 - 4. error: Báo lỗi
- Bảng goto: GOTO[s, A] với s là một trạng thái và A là một non-terminal, chỉ ra cách dịch chuyển trạng thái.

- Cấu hình (configuration) của một bộ phân tích cú pháp LR là một cặp thành phần, trong đó:
 - o Thành phần đầu là nội dung của Stack, phần sau là chuỗi nhập chưa phân tích: $(s_0X_1s_1X_2s_2 \dots X_ms_m, a_i a_{i+1} \dots a_n)$
 - \circ Với s_m là ký hiệu trên đỉnh Stack, ai là ký hiệu nhập hiện tại, cấu hình có được sau mỗi dạng bước đẩy sẽ như sau:

☐ Thuật toán LR

1. Nếu action $[s_m, a_i]$ = Shift s: Thực hiện phép đẩy để được cấu hình mới:

$$(s_0X_1s_1X_2s_2 \dots X_ms_m a_is, a_{i+1} \dots a_n \$)$$

Phép đẩy làm cho s nằm trên đỉnh Stack, a_{i+1} trở thành ký hiệu hiện hành.

2. Nếu action $[s_m, a_i]$ = Reduce(A \rightarrow β) thì thực hiện phép thu gọn để được cấu

hình:
$$(s_0X_1s_1X_2s_2 \dots X_{m-i}s_{m-i}As, a_i a_{i+1} \dots a_n \$)$$

Trong đó, s = goto[s_{m-i} , A] và r là chiều dài số lượng các ký hiệu của β . Ở đây, trước hết 2r phần tử của Stack sẽ bị lấy ra, sau đó đẩy vào A và s.

- 3. Nếu action $[s_m, a_i]$ = accept: quá trình phân tích kết thúc.
- 4. Nếu action $[s_m, a_i]$ = error: gọi thủ tục phục hồi lỗi.

Thuật toán LR

end

```
Khởi tạo s0 là trạng thái khởi tạo nằm trong Stack và w$ nằm trong bộ đệm nhập.
Đặt ip vào ký hiệu đầu tiên của w$;
Repeat forever begin
     Gọi s là trạng thái trên đỉnh Stack và a là ký hiệu được trỏ bởi ip;
     If action[s, a] = Shift s' then begin
          Đấy a và sau đó là s' vào Stack;
          Chuyển ip tới ký hiệu kế tiếp;
     end
     else if action[s, a] = Reduce (A \rightarrow \beta) then begin
          Lấy 2 * | β| ký hiệu ra khỏi Stack;
          Gọi s' là trạng thái trên đỉnh Stack;
          Đấy A, sau đó đấy goto[s', A] vào Stack;
          Xuất ra luật sinh A \rightarrow β;
     end
          else if action[s, a] = accept then
          return tập luật
          else error ()
```

2. Máy phân tích cú pháp LR: Ví dụ

□Ví dụ:

1.
$$E \rightarrow E + T$$

2.
$$E \rightarrow T$$

3.
$$T \rightarrow T * F$$

4.
$$T \rightarrow F$$

5.
$$F \rightarrow (E)$$

6.
$$F \rightarrow id$$

Action Table								Goto	o Tat	ole
state	id	+	*	()	\$		E	T	F
0	s5			s4				1	2	3
1		s6				acc				
2		r2	s7		r2	r2				
3		r4	r4		r4	r4				
4	s5			s4				8	2	3
5		r6	r6		r6	r6				
6	s5			s4					9	3
7	s5			s4						10
8		s6			s11					
9		r1	s7		r1	rl				
10		r3	r3		r3	r3				
11		r5	r5		r5	r5				

2. Máy phân tích cú pháp LR: Ví dụ

☐ Với chuỗi nhập id * id + id, các bước chuyển trạng thái trên Stack và nội dung bộ đệm nhập được trình bày như sau:

	STACK	INPUT	ACTION
(1)	0	id * id + id \$	Shift
(2)	0 id 5	* id + id \$	Reduce by $F \rightarrow id$
(3)	0 F 3	* id + id \$	Reduce by $T \rightarrow F$
(4)	0 T 2	* id + id \$	Shift
(5)	0 T 2 * 7	id + id \$	Shift
(6)	0 T 2 * 7 id 5	+ id \$	Reduce by $F \rightarrow id$
(7)	0 T 2 * 7 F 10	+ id \$	Reduce by $T \rightarrow T * F$
(8)	0 T 2	+ id \$	Reduce by $E \rightarrow T$
(9)	0 E 1	+ id \$	Shift
(10)	0 E 1 + 6	id \$	Shift
(11)	0 E 1 + 6 id 5	\$	Reduce by $F \rightarrow id$
(12)	0 E 1 + 6 F 3	\$	Reduce by $T \rightarrow F$
(13)	0 E 1 + 6 T 9	\$	Reduce by $E \rightarrow E + T$
(14)	0 E 1	\$	Thành công

3. Xây dựng bảng phân tích cú pháp

- ☐Có 03 phương pháp xây dựng một bảng PTCP:
 - LR đơn giản (SLR)
 - LR chính tắc
 - LALR (Lookahead-LR)

☐ Mục (Item): Cho một văn phạm G, mục LR(0) văn phạm là một luật sinh của G với một dấu chấm mục tại vị trí nào đó trong vế phải.

Ví dụ 4.19: Luật sinh A → XYZ có 4 mục như sau :

 $A \rightarrow \bullet XYZ$

 $A \rightarrow X \bullet YZ$

 $A \rightarrow XY \cdot Z$

 $A \rightarrow XYZ \bullet$

Luật sinh $A \rightarrow \epsilon$ chỉ tạo ra một mục $A \rightarrow \bullet$

Văn phạm tăng cường (Augmented Grammar). Giả sử G là một văn phạm với ký hiệu bắt đầu S, ta thêm một ký hiệu bắt đầu mới S' và luật sinh S' → S để được văn phạm mới G' gọi là văn phạm tăng cường.

- ☐ Phép toán bao đóng (Closure). Giả sử I là một tập các mục của văn phạm G thì bao đóng closure(I) là tập các mục được xây dựng từ I theo qui tắc sau:
 - Tất cả các mục của I được thêm cho closure(I).
 - o Nếu $A \rightarrow \alpha$ $B\beta$ ∈ closure(I) và B \rightarrow γ là một luật sinh thì thêm B \rightarrow γ vào closure(I) nếu nó chưa có trong đó.
 - O Lặp lại bước này cho đến khi không thể thêm vào closure(I) được nữa.


```
■ Ví dụ Xét văn phạm tăng cường của biểu thức:
    E' \rightarrow E
    E \rightarrow E + T \mid T
   T \rightarrow T * F \mid F
    F \rightarrow (E) \mid id
Nếu I là tập hợp chỉ gồm văn phạm { E'→ • E } thì closure(I) bao gồm:
E' → • E (Luật 1)
E \rightarrow \bullet E + T (Luật 2)
E → • T (Luât 2)
T \rightarrow \bullet T * F (Luật 2)
T \rightarrow \bullet F (Luật 2)
F \rightarrow \bullet (E) (Luât 2)
F \rightarrow \bullet id (Luật 2)
L Chú ý: Nếu một B - luật sinh được đưa vào closure(I) với dấu chấm mục nằm ở đầu vế phải
    thì tất cả các B - luật sinh đều được đưa vào.
```


☐ Phép toán Goto

- Goto(I, X), trong đó I là một tập các mục và X là một ký hiệu văn phạm là bao đóng của tập hợp các mục A → αX•β sao cho A → α•Xβ ∈ I.
- Cách tính goto(I, X):
 - 1. Tạo một tập l' = Ø.
 - Nếu A → α•Xβ ∈ I thì đưa A→ αX•β vào I', tiếp tục quá trình này cho đến khi xét hết tập I.
 - 3. Goto(I, X) = closure(I')

```
□ Ví dụ 4.21: Giả sử I = \{ E' \rightarrow E \bullet, E \rightarrow E \bullet + T \}. Tính goto (I, +)?
```

- o Ta có l' = { $E \rightarrow E + \bullet T$ }
- o (goto (l, +) = closure(l') bao gồm các mục:
- \circ E \rightarrow E + \bullet T (Luật 1)
- O T → T * F (Luật 2)
- O T → F (Luật 2)
- o F → id (Luật 2)

- ☐ Giải thuật xây dựng họ tập hợp các mục LR(0) của văn phạm G'☐ Gọi C là họ tập hợp các mục LR(0) của văn phạm tăng cường G'. Ta có thủ tục xây
- Gọi C là họ tập hợp các mục LR(0) của văn phạm tăng cường G'. Ta có thủ tục xây dựng C như sau:
- Procedure Item (G') begin $C := closure(\{ S' \rightarrow \bullet S \});$

Repeat

For Với mỗi tập các mục I trong C và mỗi ký hiệu văn phạm X sao cho goto $(I, X) \neq \emptyset$ và goto $(I, X) \notin C$ do Thêm goto(I, X) vào C;

Until Không còn tập hợp mục nào có thể thêm vào C;

end;

☐ Ví dụ: Xét văn phạm tăng cường của biểu thức:

$$E' \rightarrow E$$

$$E \rightarrow E + T \mid T$$

$$T \rightarrow T * F \mid F$$

Ví dụ: Xét văn phạm tăng cường của biểu thức: $\mathsf{E'} \to \mathsf{E}$ $\mathsf{E} \to \mathsf{E} + \mathsf{T} \mid \mathsf{T}$ $\mathsf{T} \to \mathsf{T} * \mathsf{F} \mid \mathsf{F}$ $F \rightarrow (E) \mid id$ Goto Goto Goto Goto

	$\mathbf{I_0}$:	$E' \rightarrow \bullet E$			
		$E \rightarrow \bullet E + T$	Goto (I ₀ , id)	I ₅ :	$F \to id \bullet$
		$E \rightarrow \bullet T$			
		$T \rightarrow \bullet T * F$	Goto $(I_1, +)$	I ₆ :	$E \rightarrow E + \bullet$
		$T \rightarrow \bullet F$			$T \rightarrow \bullet T * F$
		$F \rightarrow \bullet (E)$			$T \to \bullet \ F$
		$F \rightarrow \bullet id$			$F \rightarrow \bullet (E)$
					$F \rightarrow \bullet id$
o (I ₀ , E)	I_1 :	$E' \rightarrow E \mid \bullet$			
		$E \rightarrow E \bullet + T$	Goto (I ₂ , *)	I ₇ :	$T \to T^* \bullet F$
					$F \rightarrow \bullet (E)$
o (I ₀ , T)	I_2 :	$E \rightarrow T \bullet$			$F \rightarrow \bullet id$
		$T \to T \bullet {}^\star F$			
			Goto (I ₄ , E)	I ₈ :	$T \to (E \bullet)$
o (I ₀ , F)	I_3 :	$T \rightarrow F \bullet$			$E \rightarrow E \bullet + T$
$o(I_0, ()$	I_4 :	$F \rightarrow (\bullet E)$	Goto (I_6,T)	$\mathbf{I_9}$:	$E \rightarrow E + T$
		$E \rightarrow \bullet E + T$			$T \rightarrow T \bullet * F$
		$E \rightarrow \bullet T$			
		$T \rightarrow \bullet T * F$	Goto (I_7,F)	I ₁₀ :	$T \rightarrow T * F$
		$T \rightarrow \bullet F$			
		$F \rightarrow \bullet (E)$	Goto $(I_8,)$	I ₁₁ :	$F \rightarrow (E) \bullet$
		$F \rightarrow \bullet id$			

☐ Thuật toán xây dựng bảng phân tích SLR

Input: Một văn phạm tăng cường G'

Output: Bảng phân tích SLR với hàm action và goto

Phương pháp:

- 1. Xây dựng C = { I0, I1, ..., In }, họ tập hợp các mục LR(0) của G'.
- 2. Trạng thái i được xây dựng từ li .Các action tương ứng trạng thái i được xác định như sau:
- 2.1. Nếu A $\rightarrow \alpha \cdot a\beta \in Ii \ và \ goto (Ii, a) = Ij \ thì \ action[i, a] = "shift j". Ở đây a là ký hiệu kết thúc.$
- 2.2. Nếu A $\rightarrow \alpha \bullet \in Ii thì action[i, a] = "reduce (A <math>\rightarrow \alpha$)", $\forall a \in FOLLOW(A)$. Ở đây A không phải là S'
- 2.3. Nếu S' \rightarrow S• \in Ii thì action[i, \$] = "accept".

Nếu một action đụng độ được sinh ra bởi các luật trên, ta nói văn phạm không phải là SLR(1). Giải thuật sinh ra bộ phân tích cú pháp sẽ thất bại trong trường hợp này.

- 3. Với mọi ký hiệu chưa kết thúc A, nếu goto (li,A) = lj thì goto [i, A] = j
- 4. Tất cả các ô không xác định được bởi 2 và 3 đều là "error"
- 5. Trạng thái khởi đầu của bộ phân tích cú pháp được xây dựng từ tập các mục chứa S'→• S

Ví dụ: Ta xây dựng bảng phân tích cú pháp SLR cho

văn phạm tăng cường G'

$$E' \rightarrow E$$

 $E \rightarrow E + T \mid T$
 $T \rightarrow T * F \mid F$
 $F \rightarrow (E) \mid id$

- $(0) \to E$
- $(1) E \rightarrow E + T$
- $(2) E \rightarrow T$
- $(3) T \rightarrow T * F$
- $(4) T \rightarrow F$
- $(5) F \rightarrow (E)$
- (6) $F \rightarrow id$
- $1. C = \{ I0, I1, ... I11 \}$
- 2. $FOLLOW(E) = \{+, \}$

 $FOLLOW(T) = \{*, +,), \$\}$

 $FOLLOW(F) = \{*, +,), \$\}$

Dựa vào họ tập hợp mục C đã được xây dựng trong ví trước

Trước tiên xét tập mục I_0 : Mục $F \rightarrow \bullet$ (E) cho ra action[0, (] = "shift 4", và mục

 $F \rightarrow \mathbf{id}$ cho action[0, id] = "shift 5".

Các mục khác trong Io không sinh được hành động nào.

Bây giờ xét \mathbf{I}_1 : Mục E' \rightarrow E • cho action[1, \$] = "accept", mục E \rightarrow E • + T

cho

action[1, +] = "shift 6".

Kế đến xét I2:

 $E \rightarrow T \bullet$

 $T \rightarrow T \bullet * F$

Vì FOLLOW(E) = $\{+, \}$, mục đầu tiên làm cho action[2, \$] = action[2,+] = "reduce (E (T)". Mục thứ hai làm cho action[2,*] = "shift 7"

Cata Tabla

-	_		_		_
	_		_		•
		\rightarrow		_	

2.
$$E \rightarrow T$$

3.
$$T \rightarrow T * F$$

4.
$$T \rightarrow F$$

5.
$$F \rightarrow (E)$$

6.
$$F \rightarrow id$$

Action Table						Goto	o Tat	ole			
state	id	+	*	()	\$		E	T	F	
0	s5			s4				1	2	3	
1		s6				acc					à
2		r2	s7		r2	r2					
3		r4	r4		r4	r4					
4	s5			s4				8	2	3	
5		r6	r6		r6	r6					
6	s5			s4					9	3	
7	s5			s4						10	
8		s6			s11						
9		r1	s7		r1	r1					
10		r3	r3		r3	r3					,+]
11		r5	r5		r5	r5					

A ation Table

I ULLU W (I) $-\chi$, τ , j, ϕ

4. Văn phạm họ LR

☐ Việc chính là làm thế nào để xây dựng bảng phương án? Có nhiều thuật toán làm việc này LR(0): thuật toán cơ bản, mọi thuật toán LR đều dựa trên nó □SLR (Simple LR): cải tiến một chút từ LR(0), mạnh hơn, dễ cài đặt LR(1): còn gọi là LR chính tắc ~ Canonical LR, sử dụng cho nhiều loại văn phạm, kích cỡ bảng rất lớn LALR(1): cân bằng giữa SLR và LR, đủ dùng cho hầu hết các văn phạm nhân tạo

3. Văn phạm họ LR

- \square Để dễ dàng cho việc thực thi automat, ta bổ sung thêm luật $S' \rightarrow S$ vào tập luật
- ☐ Khái niệm LR(0) item: một luật đang được phân tích dở, sử dụng dấu chấm (.) để ngăn giữa phần trước và phần sau (tương tự như thuật toán earley)
- \Box Luật *S* → *ABC* sẽ có 4 item:
 - $1. S \rightarrow .ABC$
 - $2. S \rightarrow A.BC$
 - $3. S \rightarrow AB. C$
 - $4. S \rightarrow ABC.$